

A festőállvány előtt

A festőállvány előtt áll. Kezében a paletta és az ecset, tekintetében visszaverődnek az éppen elkészült bányakompozíció pársz fénycsíkai. A műteremben száradó képek, a lázas, alkotói munka tanújelei.

Névtábla nincs a kapun, de Várpalotán alig-alig akad ember, aki ne tudná: hol lakik Nagy Gyula festőművész. Népszerű ember, néha olybá tűnik, mintha mindenkit és mindent ismerősként üdvözlőne, mintha minden és mindenki személyes jóbarátja lenne.

Csak az újságíró készült erre a látogatásra, a festőművész nem. S nem csodálkoznék, ha a sok-sok kíváncsi kérdésére csak egyetlen mozdulattal válaszolna: körbeintene a szobában a kezével, s esetleg annyit tenne a kifejező mozdulathoz, hogy: tessék, íme minden kérdésre a megadott válasz.

— Realista festőnek tartom magam. Szeretem az életet, szeretek az életbe beleegyezni, és ha onnan kapom az inspirációkat. Szeretem a színeket, a formákat és az érdekes arcokat.

Tessék. Íme a művész hitvallása.

S amelyik művészt ez a szeretet kapcsolja az élethez, az élet ezernyi dolgához, az nem is fél az élettől — mint Nagy Gyula eddigi életműve is igazolja. Nem idegen a valóságban, önmagában alkotó módon képes újra-teremtetni és művészi eszközökkel kifejezni a valóságot.

Tulajdonképpen a művész elmondta ars poeticáját, az újságíró össze is csukhatná a füzetét, vége az interjújának. A szó legszorosabb értelmében talán véget is ért, de tulajdonképpen mindig annak a beszélgetésnek van sava-borsa, az árul el legjobbat, amelyiket már nem feszélyezi a hivatalosság kötelmeke.

— Végeredményben azt tartom, hogy a témát nem is nagyon kell keresni, hiszen önmagát kínálja — mondja Nagy Gyula, miután megfelelő távlatban letelepedtünk a legújabb kompozíció előtt. — És azt is kínálja a téma, hogy miként kell megfesteni.

Élet- és munkaszeretet. Talán ebben lehetne leglátványosabb öszszefoglalni mindazt, amit a látogató a műteremben, vagy a művész tárlatokon kiállított képei előtt érez. Képei azt a szakadatlan ismeretséget tükrözik, amely a valósággal összeköti.

Azt mondják róla, hogy viszonylag könnyen fest. — Az ember állandóan elégedetlen önmagával. Könnyedség? A könnyedséget soha nem szabad összetéveszteni a festészetben a felületességgel. Mert a festészetben a könnyedség azt jelenti, hogy a festő ura annak, amit ki akar fejezni.

Nagy Gyula ismeri az életet és ismeri a munkát is. Szívesen és sokszor ábrázolja a munkát, sőt mi több, szinte minden alkotásán tükrözik valami abból a hatalmas társadalmi tényezőtől, amit munkának nevezünk.

— Ha az ember az embert és a környezetét ábrázolja, automatikusan odakerül a képre a munka is, hiszen a munka az emberrel elválaszthatatlanul összefügg. Olyan kompozíciókban, ahol a munka közvetlenül a téma, ott az ember már nemcsak utal rá, de azt ki is fejezi. A munka szépségét, nemes tartalmát.

Legújabb alkotása is ilyen közelebről ábrázolja a munkát. Pársz levegőt, fényekkel átszűrött bányarészt ábrázol, négy bányász éppen fejtéshez készül. A színek derűsek, önkéntelenül is bizakodásra készítetik a szemlélőt, az alakok szabályos robusztussága, ereje, anatómiai egysége — mindez összetettevé valami újat sugároz a munkáról, amit eddig festői alkotásokban ritkán látunk.

— Olyan embereket szeretek festeni — mondja Nagy Gyula a legújabb kompozícióról — elsősorban az ilyen tárgyú képekben, akikben bizom. Erősek, mozdulatokban egységes harmónia van, derűsek a színek és az arckifejezések. Mert a munka nem lesújtó. Mert a munka a legszebb emberi dolgok közé tartozik.

Alighanem nagy feltűnést okoz majd ez a bányakép, elsősorban szemléletével és alkotói módszerével. A formák rendkívül szépek, egészséget, erőt, hitet, könnyedséget sugároznak. Mintha a képbe belelépett volna a társadalom valósága, nem a megszokott lakkozás torz fénytöréseivel, de újfajta szellemmel, újfajta módszerrel.

— A bányászat, mint téma a festőművészetben nem hogy nincs kihasználva, de még el sem kezdték a feldolgozást. Ehhez nem elegendők csupán a művészek. Volt már kísérlet, de a művészembert, ha lemegy a bányába, általában csak lenyűgözi, amit ott talál. Pedig a modern művészet egyik legfontosabb témaköre maga a munka kell hogy legyen, a nemes emberi cselekvés, mert ez teljesen új színeket, gondolatokat ad a mi társadalmunkban, és új problémákat a művészetben.

Tervei? Nyilvánvalóan nagyon sok terve lehet, hiszen neki ekkora ambícióval, ilyen szellemi és fizikai erővel diktálja önmagának a munkatempót, annak még nagyon sok elvégezni valója van. Mintha ez a műterem éppen azt a lázas, sietős mozgást, rojbat hordozná magában, mint túl az ablakon, az őszi lombokat hullató kerten túl a nemzetközi mút, amelynek zaja reggeltől-estig benyúl a szobába.

— Mi terve lehet egy festőnek? Elsősorban, hogy fejlődjön, hogy haladjon. Ez a nagyvonalú terv. Részleteiben? Most egy frésko megbízást kaptam az új általános iskola részére. Eredetileg az volt a terv, hogy úttörő témájú lesz, de Várpalota történelmi gazdag-

sága megfontolásra kényszerít. Olyan szép és színes ez a történelem, és még nem festették meg. Azt hiszem, hogy a festőnek amennyire tudása, tehetsége megengedi: kötelessége, hogy szülővárosának, vagy annak a városnak, ahol alkot és él, krónikása is legyen. Számot adjon mindarról, ami ott történik. Szeretnék Inotártól, a kohóól képeket festeni, ragyogó téma a szüret, de ez évben nem jutott rá idő... Mert tulajdonképpen csak most rendszerezem dolgomat, tennivalóimat. Amikor hazajöttem Olaszországból, nem tudtam, hogy hová nézzek, hol kezdjem, annyi élményre találtam itthon... Rajzosorozatot is szeretnék...

Hallatlanul sok teendő, amit Nagy Gyula önmaga elé tűz. Munka, munka és munka. S az ember képzeletében is valahogy így olvad össze a művész munkája a munka valóságának szeretetével, s így olvad egybe élmény, energia, tehetség és életszeretet — művészet.

(THIERY)

„Koránkelők“ a moziban

Ki az, aki — ha utazik valahová — egy állomással hamarabb lép a vonatról. Nem tudom, hogy találni-e olyan embert, aki, ha történetesen Veszprémbe tart, minden különösebb ok nélkül Kádártán szállna le.

Igaz, hogy a mozi az nem vasúti utazás. Igaz, hogy ha valaki Veszprém helyett Kádártán befejezi az utazást, az senkit se bosszant, de az már egyenesen bosszantó, amit a Veszprémi Vörös Október Filmszínház közönségének egy része művel. Többen és rendszeresen sportol üznek abból, hogy nem várják meg a film végét.

Ez elsősorban neveltlenség. Nem akarok arról írni, hogy a filmesek miért csinálnak végig is a filmnek, miért fejezik be. Feltehetően nem az ilyen „korán kelők“ látogatók bosszantására.

Egy-egy kulturális rendezvény látogatása fejelemet is követel, nem utolsósorban pedig a mozilátogató közönségnek az a tekintélyes része, amelyik nem siet a moziból — tüszületet.

Mivel egyre sűrűbben előforduló jelenség, valamit tenni is kellene. A mozi személyzete természetesen nem elegendő — nem is tudna megbirkózni ilyen feladattal — hogy megakadályozza a rendbontást, mert a tapasztalatok szerint az ilyen emberek számára nem mindig elegendő a szép szó. Rendészeti probléma ez. Amellett, hogy akadályozza a kulturált mozilátogatást. (—)

OVALOV: A rézgomb

59

Pronyin kitűnő ismerője volt az SS-egyenruhába bújt „európaiak” jellemének...

Nagyszerű ürügy kínálkozott! Valóban, egy hírszerzőnek sokszor a legkülönösebb dolgokra lehet szüksége. Jankowskának igaza volt: még a pikáns képek is hasznos szolgálatot tehetnek.

Kinyitottam a safe-emet... A boríték ugyanazon a helyen feküdt, ahová ismeretségünk legelőjén Jankowska tette.

Ezúttal figyelmesen néztem végig a felvételeket. Igen, ezek meg fogják nyerni az efféle képek kedvelőinek tetszését...

Zsebre vágtam a borítékot, autóbá ültem, és a Gestapo elé hajtottam.

A Gestapo parancsnokán már ismertek, hiszen időnként Edinger be-behívott magához, hogy oktató hangú beszédekkel szórakoztasson, és habár Berziny úrnak szólítottak, véleményem szerint mindenki tudta rólam, hogy Davis Blake vagyok.

— Az obergruppenführer úrhoz? — fordult hozzám nyájasan a napos tiszt.

— Ez alkalommal nem — feleltem. — Haschke úrhoz jöttem.

— Milyen ügyben keresi Haschke-t? — kérdezte a tiszt, most már szigorúbban.

— Egy kis csereügyletet szeretnék vele lebonyolítani és kitergettem képeimet a fakorlátra, amely mögött a parancsnokság munkatársai üldögéltek.

Kitörő örömmel fogadták! A hivatalos hangnak nyoma sem maradt.

— Haschke őrmester szereti az ilyen képeket! — kiállította a tiszt.

— Mindjárt hívjuk őt, Berziny úr!

Telefonált, hogy küldjék le minél gyorsabban Haschke-t.

Pronyin hamarosan megjelent. Borús volt az arca, és szigorú tartózkodással közeledett. Ügyet sem vetett rám.

— Miről van szó? — kérdezte a napos tisztet.

— Ez az úr keresi magát, őrmester — mondta a tiszt vigyorgva, és rám mutatott. — Valami üzleti ügye van magával.

Pronyin faarccal fordult hozzám:

— Miről van szó?

— Azt hallottam — dadogtam —, hogy önnek van néhány Rigában szerzett könyve, olyan... bizonyos tartalmú könyvek. Szeretném, ha elcserélné velem ezeket...

— És keresetlen közvetlenséggel kiszórtam elé képeimet. — Ó — élénkült fel Pronyin — hol szerezte őket.

Látható szakértelemmel nézte őket végig.

— Mit kíván a gyűjteményéért? — tért át az üzleti hangra.

— Úgy hallottam, hogy van önnek néhány francia könyve — feleltem. — Ha meg tudnánk egyezni...

— Kérem, részéről semmi akadály — mondta Pronyin elgondolkodva. — Ma este, szolgálat után...

— Nem, ezekre a könyvekre nekem most van szükségem — makacsodtam — Azt ígértém, hogy tizenegy órára megszerzem.

— Ugyan, miféle kislánynak akar belőle leckét adni, Berziny

A kommunista agitáció különböző eszközei mindig jelentős helyet foglaltak el a pártmunkában. Helyesen alkalmazva, növelhető velük a párt befolyása a tömegek között, de emellett mozgósító erőt is jelentenek egy-egy feladat megoldása közben.

Sajnos, az üzemi pártszervezetek nem élnek megfelelően ezzel a lehetőséggel. A Központi Bizottság márciusi határozata után egyes üzemekben és pártszervezeteknél rendbetették a pártalapszerveket a szemléltető eszközöket. Falitáblákra kiírják az üzemekben elért eredményeket, amelyeket pártunk VII. kongresszusára kibontakozó versennyel értékel. Ezek — ha helyesen használjuk fel — további jó munkára serkentik a dolgozókat. Ilyenről találkoztunk a Pápai Textilgyárban, a veszprémi Szigeti József Farágygyárban és még egy néhány nagy üzemben.

Komoly fogyatékosága van azonban ennek a munkának. Az, hogy nem rendszeres, nem folyamatos, hogy hosszú időn át elhanyagolják. Előfordul — mint a

Badacsonytomaji Kőbányánál, Padragon, az Ajkai Bauxitnál, Peremartonban, Várpalota egyes üzemében —, hogy ezeken a versenytáblákon semmiféle eredményt nem találunk.

Megyénk üzemében szép eredmények vannak, ezt mindenki tudja. Jól dolgozott megyénk munkaszakszervelete. Ha így van, pártszervezeteink segítsék ezt azzal is, hogy az eredményeket közöljék a nyilvánossággal. Félreértés ne essék, nem arról van szó, hogy külön függetlenített faliújság-felolások és dekoratívok legyenek az üzemekben, hogy felesleges, cifra dekorációkkal, melyek súlyos ezrekbe kerülnek, szerezjék fel üzemünket. A meglévő táblákat, a párt és a kormány célkitűzéseinek, s az üzem dolgozóit által elért politikai, gazdasági sikereinek ismertetésére, a feladatokra való mozgósításra használják fel. Ne túrájék üzemi pártszervezeteink gazdasági vezetőink, hogy a pártunk VII. kongresszusára kibontakozott verseny eredményeiről a szerénység, vagy a nemtörődőség miatt hallgassanak.

Fentebb említettem, hogy megyénk üzemei soha nem látott eredményeket értek el, azonban a verseny nyilvánossága szinte károsan túl szerény, anyagai nem frissek, nem meggyőzőek, nem mozgósítóak. A vállalatoknál a központi versenytáblákon a vállalat globális termelési számai találhatóak.

Az üzemrészek versenyének levezetését csak egyes üzemekben lehet megtalálni. Alig népszerűsítik a szocialista brigád, s a kiváló dolgozó címért harcoló dolgozókat. Pedig a nyilvánosság megkezdése miatt a legjobbak erkölcsi megbecsülését sem tudják biztosítani. Ebből adódik, hogy az üzemi dolgozó nem is tudja hol tartanak, hol kell javítaniuk munkájukon. Pedig egyes helyeken az eredmények mellett vannak hibák, lemaradások is, például az Ajkai Üveggyárban, a Fűzfői Festégyárban és még egy néhány helyen.

Üzemi pártszervezeteinknek, szakszervezeteinknek biztosítaniuk kell, hogy a faliújság töltse be az üzemi sajtó szerepét. Válgjék nyílt vitafórummá, ahol a vélemények kicserélődnek, a vezetők és az egyszerű emberek között.

Mondjanak véleményét a munkáról, a napi kül- és belpolitikai eseményekről. Természetesen ez nem megy máról-holnapra. Pártszervezeteink vezetőségének kell megtanítani a dolgozókat, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel. Segítsék elő, hogy népszerű legyen ez az üzemi faliújság, és a dolgozók mind szélesebb rétege kapcsolódjék be az írásába is. Úgy gondolom, egyik üzemnek sem kell elmenni eredményért és hibáért más területre. Kerül téma, írnivaló éppen elég. Az üzemek falitáblái, szemléltető eszközei és hangshíradói bátran hirdessék a párt és a kormány célkitűzéseit, legyenek a dolgozók hangjának, véleményének bátor tolmácsolói.

A pártvezetőségek újjáavaslása után adjanak ilyen megbízást a párttagoknak. Időnként tüzzék napirendre üzemi pártszervezeteink a szemléltető agitációs munkát, értékeljék eredményeiket és tegyenek intézkedést a munka megjavítására. És ne csak kampányok idején használják ezeket az eszközöket, hanem állandóan. Foglalkozzon a szemléltető agitáció az üzem legfontosabb feladataival, a munkavereseny napi és dekadonkénti eredményeivel. Dicsérje meg a versenymozgalom élenjáróit és lépjen le a társadalmi tulajdonherdálói.

Az üzemek faliújságai, versenyhíradói — ha jól alkalmazzuk — felkeltik a dolgozók érdeklődését, segítik a termelési feladatok jobb megoldását.

Sipos Mátyás

(Folytatjuk)

Izeli
P
Ro
kai E
dik a
háron
terme
dig h
Érthe
Szénb
fortt
mosa
Jele
gon.
több
240 v
pontá
mot f
követl
nántú
nyáí
gyobb
találk
A l
nehán
a Hur
óta o
rosszu
lyító
erős
Észak
ezer
méter
szetes
is foly
határé
ladó f
a bány
szerű
A
san f
tések
lesz P
rafajt
nosodt
szárny
és 500
szíten
elejére
sik ki
homlok
tenek.
Az e
ben az
Viz.
ember
nem l
dig m
Badac
okozot
ban a
szerelt
deztől
megold
A
„Egyet
értésb
rek, e
az er
egyett
digi s
titka
Nagy
monos
gyekke
vetkez
óket.
jegyző
nak, h
rácia
javasló
gyűlés
termel
vélemé
tésről.
A le
gott a
gyen
foglalk
kor va
már it
a szőlő
a rizli
lőszem
gondol
kor eg
kell m
gatotta
hogy